

Uvodna riječ / Poziv za posebni broj SIP-a o Ukrajini u 2023.

Prije godinu dana objavili smo poseban broj *Sociologije i prostora* o pandemiji virusa SARS-CoV-2, tj. o širokom spektru društvenih promjena uzrokovanih virusom i mjerama suzbijanja širenja bolesti, s nizom autora iz Hrvatske i susjednih zemalja, Slovenije i Srbije. Prepoznali smo važnost teme, i točno dvije godine kasnije ovaj broj otvaramo pozivom za novi tematski broj o ratu u Ukrajini.

Točnije, pandemija je bila tek jedan krizni fenomen unutar fenomena multiplikacije različitih kriza u globalnom društvu. Ratovi i teroristički napadi i dalje se periodično događaju svuda po svijetu. Rat u Ukrajini drugi je krvavi sukob u posljednjih trideset godina na europskom tlu, koji je zgrozio čitav svijet, poremetio i ugrozio odnose između najmoćnijih svjetskih političkih sila, dodatno uznemirio države Europe, naročito one koje graniče s Rusijom i Ukrajinom, ali i one koje su unutar „zone ruskih interesa“.

Poziv autorima različitih disciplina otvara prostor za ilustrativan i iscrpan opis tema, koje uključuju: pitanja vanjske politike, obrane, obavještajnih službi, ratnih strategija, neregularnog ratovanja i zločina, razvoja novih tehnologija hibridnih ratova, sigurnosti te povijesti države, crkve i kulture. Također, radovima u posebnom broju o ratu u Ukrajini želimo otvoriti i naglasiti etička pitanja, analize povijesnih dokumenata, uloge medija i komunikacije, uključenost civilnog sektora u suočavanju s ratom i ratnim posljedicama, uloge međunarodnih misija u utvrđivanju činjenica kao i uloge međunarodnih sudova.

Rat, kao i pandemija, pokazao nam je da se u kratkom vremenu način života na koji smo navikli dramatično urušio te da se puno toga promijenilo, možda i ne privremeno kako se mislilo u početku. Privremenost i neizvjesnost i dalje su dominantan način života, i dalje s neizvjesnim ishodima za našu budućnost i budućnost svijeta. Zabrinutost i tjeskoba među ljudima rastu, mediji i društvene mreže dodatno zbunjuju i plaše. Političari često svojim izjavama i još češće nedosljednim postupcima samo podgrijavaju nesigurnost i strah, što čitavoj situaciji, kad se još doda ne sasvim nerealna prijetnja nuklearnim oružjem, dodaje apokaliptične tonove.

Kao poticaj i inspiracija našim budućim suradnicima u posebnom broju o ratu u Ukrajini neka posluži prvi tekst u ovom broju časopisa. Vjeran Katunarić napisao je rad pod naslovom „Propast carstva 2.0: Prilog kulturno-historijskoj sociologiji prostora“, kojem je invazija na Ukrajinu, započeta krajem veljače 2022. godine, bila izravan povod.

Umjesto zaključka autor „sagledava budućnost u drukčijem svjetlu, pri čemu dekonstruira načelo antropike kao ostatak geocentrizma i kolonijalizma, prema kojemu je svemir stvoren radi pogodovanja čovjeku (u sociološki kritičkom prijevodu: najmoć-

nijim društvenim skupinama). Stoga predlaže uvođenje kozmičke dimenzije u analizu životnog prostora društva, kao dijela beskonačnosti u kojoj kruže zajednice zasnovane na obnovljivim izvorima energije, životnoj radosti, miru i jednakosti“.

Slično razmišlja i Phillipe Lançon, žrtva terorističkog napada na redakciju lista *Charlie Hebdo* u Parizu 2005. godine. U romanu *Zakrpan*, napisanom u periodu dugotrajnog oporavka od teških ozljeda zadobivenih u atentatu koji je imao sreće preživjeti, istovremeno spominje i nadu i beznade kad je u pitanju budućnost svijeta. Nada je u ljudima, beznade u političkom vodstvu. On piše: „Ono što sam vidio u svome selu, kao i na bolničkim odjelima koji su me ispratili u život, bili su jednostavno ljudi dobre volje. Oni znaju i osjećaju – bar mi se tako učinilo – da ne žele društvo u kojem uspavani mozak stvara čudovišta nalik onima od 7. siječnja. Znaju li oni što žele? Poslužimo se, u kondicionalu, Rousseauovim izrazom: nedvojbena bi željeli djelotvoran, pravedan i civiliziran društveni ugovor. No ako i postoji većina koja bi ga rado potpisala, u Francuskoj više nema nikoga tko bi ga mogao napisati i provesti“ (468 – 469).

U ovim našim vremenima, kada se bauku terorizma ponovno priključio i bauk novoga rata, koji je na rubu eskalacije u svjetski, većina „ljudi dobre volje“ u svijetu, koje, kako Lançon duhovito kaže, simbolizira građanin, taj „magarac s rednim brojem“, spremna je na „društveni ugovor“ za život u miru. Ali pitanje je sada globalno i s dozom ozbiljne tjeskobe: ima li koga tko bi ga mogao napisati i provesti?

I za kraj, manje od godinu dana prije šezdesetog rođendana, obavještavamo sve naše suradnice i suradnike, autore i recenzente, da je *SIP* ušao u drugi kvartil (Q2) u *Urbanim studijama* na krilima entuzijazma i vrijednog rada.

Ankica Marinović

Lana Peternel

SOCIOLOGIJA I PROSTOR – Poziv autorima za posebni broj časopisa potaknut ratom u Ukrajini

Svjesni emotivne dimenzije koju je globalno izazvao rat u Ukrajini, i suosjećajući sa svim žrtvama, svjesni smo također da uzroci rata nikada neće biti razumljivi bez znanstvenih istraživanja i analiza iz različitih pozicija, vojnih, geopolitičkih, ekonomskih, socioloških, psiholoških ili diplomatskih. Nećemo razumjeti tragediju u Ukrajini bez istraživanja povijesnih arhivskih dokumenata, suvremenih demografskih kretanja, političkog konteksta, društvene dinamike, religije i znanosti, kulture, obrazovanja i tehnologije. **Povijesne lekcije, kao i sadašnji uvidi o Euroaziji, imaju ključnu ulogu u razumijevanju razvoja i budućnosti zajednica i novih generacija.**

Osnovni preduvjeti novih uvida o ratu na tlu Europe moraju se temeljiti na znanstvenim spoznajama i činjenicama koje obavijaju i prožimaju trenutnu ratnu strategiju te političku i društvenu situaciju. Problem je u tome što se dokumentiranje rata često uzima zdravo za gotovo, ne dajući dovoljno pažnje i prostora identificiranju primarnih ishodišta sukoba koji su doveli do devastirajućih i dugotrajnih posljedica. Zato rat u Ukrajini jasno pokazuje da se na temelju poznatih premisa u suvremenoj politici može lako pogriješiti u procjeni te krivo pristupiti rješavanju nagomilanih problema. U suprotnom, do ovakvih razmjera ratnih tragedija u 21. stoljeću ne bi niti došlo.

Razumijevanja primarnih znanstvenih izvora te analitičkih metoda potrebnih za interpretaciju i nove uvide, postaju preduvjet za definiranje višedimenzionalnosti ratnih katastrofa u suvremenim društvenim znanostima. Stoga moramo jasno ukazati na znanstveni karakter podataka koji “dolaze s bojnog polja”, “informacija o karakteru sukoba”, kao i osloboditi „tajnosti“ vojne arhive koji mogu rasvijetliti uništavanje ljudskih života i razaranje životnih prostora.

Stoga, časopis Sociologija i prostor naglašava važnost znanstveno-istraživačkog pristupa u proučavanju i analizi, najšire rečeno, društveno uvjetovanih uzroka i posljedica sukoba tako što otvara prostor opisivanju rata kroz analize, sinteze i kritičko promišljanje uzimajući u obzir povijesne i suvremene pojmove raznorodnih oblika suočavanja s katastrofama ratovanja.

Pored toga, časopis otvara prostor za ilustrativan i iscrpan popis potencijalnih tema svim znanstvenicima koji uključuje: pitanja vanjske politike, obrane, obavještajnih službi, ratnih strategija, neregularnog ratovanja i zločina, javnog zdravstva, razvoja novih tehnologija hibridnih ratova, sigurnosti te povijesti države, crkve i kulture. Također, otvoreni smo za etička pitanja, analize povijesnih dokumenata, uloge medija i komunikacije, uključenost civilnog sektora u suočavanju s ratom i ratnim posljedicama, uloge međunarodnih misija u utvrđivanju činjenica kao i uloge međunarodnih sudova.

Upute za podnošenje:

Zainteresirani kandidati trebaju poslati sažetak do 500 riječi i životopis na jednoj stranici najkasnije do 01. rujna 2022. na adresu sip@idi.hr. Poseban broj časopisa s prihvaćenim radovima objavit ćemo najkasnije u rujnu 2023. godine.

Mirko Bilandžić
Ankica Marinović

SOCIOLOGY AND SPACE – Invitation for authors' contributions to the journal's special issue triggered by the war in Ukraine

Deeply aware of the emotional dimension of the experience that the war in Ukraine caused globally, and sympathising with all the victims, we are also aware that the causes of war shall never be understood without research and analyses tackling it from various positions: military, geopolitical, economic, sociological, psychological or diplomatic. We shall never understand the tragedy in Ukraine without exploring historical archive documents, demographic movements, the political context, social dynamics, religion and science, culture, education and technology. **Historical lessons, as well as current insights on the Eurasian areas, play a key role in understanding the development and future of communities and new generations.** The main pre-conditions for new insights into the war on the European ground need to be based on the scientific knowledge and facts that surround and permeate the current war strategy and the political and social situation.

The problem is that war documenting is often taken for granted, without giving enough attention and space to identify primary sources and origins of the conflict, those that have brought along the devastating and long-lasting consequences. This is why the war in Ukraine clearly shows that assessments based on established premises in contemporary politics can often be wrong and can lead to wrong approaches to solving the accumulated problems. Otherwise, war tragedies of such proportions would not occur in the 21st century.

The comprehension of primary scientific sources and analytical methods necessary for the interpretation and new insights thus become a precondition for defining the multidimensionality of war catastrophes in contemporary social sciences. We, therefore, need to point to the scientific character of the data “coming from the battlefield“ and the “information on the nature of the conflict“, and we need to unveil the “secrets“ of the military archives that can shed light on the destruction of human lives and destruction of living spaces.

Therefore, the journal *Sociology and Space* points out the importance of a scientific research approach in exploring and analysing the most broadly understood, socially conditioned causes and effects of the conflict. This opens up a space for describing the war through analyses, syntheses and critical reflection regarding the historical and contemporary notions of various modalities of facing war catastrophes.

Additionally, the journal provides space for an illustrative and exhaustive list of potential topics for all scientists, which includes: matters of foreign policy, defence, intelligence services, war strategies, irregular warfare and crimes, public health, development of new technologies of hybrid warfare, security and the history of the state, church and culture. Furthermore, we are open to ethical questions, analyses of historical docu-

ments, the role of media and communications, involvement of civil society in facing the war and its consequences, the role of international missions in establishing the facts, as well as the role of international tribunals.

Submission guidelines:

Interested candidates need to send an abstract of up to 500 words and a CV on one page to the e-mail address: sip@idi.hr, not later than 1 September 2022. The special issue of the journal with accepted papers will be published in September 2023 at the latest.

Mirko Bilandžić
Ankica Marinović

«СОЦІОЛОГІЯ І ПРОСТІР» – Запрошення авторам долучитися до спеціального випуску журналу присвяченого війні в Україні

Усвідомлюючи той емоційний вимір, який у всьому світі сколихнула війна в Україні, і співчуваючи всім жертвам, ми розуміємо, що причини війни ніколи не можуть будуть осягнені без наукових досліджень та аналізу з різних позицій, військових, геополітичних, економічних, соціологічних, психологічних чи дипломатичних. Ми не зрозуміємо трагедію в Україні без вивчення історичних архівних документів, сучасних демографічних тенденцій, політичного контексту, соціальної динаміки, релігії та науки, культури, освіти та технологій. **Історичні уроки, а також сучасні уявлення про Євразію відіграють ключову роль у розумінні розвитку та майбутнього громад та нових поколінь.**

Основні передумови для нових уявлень про війну на європейській землі повинні ґрунтуватися на наукових знаннях і фактах, які огортають і пронизують нинішню військову стратегію та політичну і соціальну ситуацію. Проблема полягає в тому, що документування війни часто сприймається як само собою зрозуміле та не приділяється достатньо уваги і простору для виявлення первинного походження конфліктів, які призвели до руйнівних і тривалих наслідків. Саме тому війна в Україні чітко показує, що, виходячи з відомих передумов сучасної політики, можна легко помилитися в її оцінці та обранні підходу до вирішування накопичених проблем. Інакше воєнної трагедії такого масштабу не сталося б у XXI столітті.

Розуміння первинних наукових джерел та аналітичних методів, необхідних для інтерпретації та нових ідей, стає необхідною умовою для визначення багатомірівності воєнних катастроф у сучасних суспільних науках. Тому треба чітко вказати на науковий характер даних, які «походять з поля бою», «інформації про характер конфлікту», а також скасувати «секретність» військових архівів, які можуть пролити світло на руйнування людських життів і знищення життєвих просторів.

Тому журнал «Соціологія і простір» підкреслює важливість підходу до наукових досліджень у вивченні та аналізі, м'яко кажучи, соціально обумовлених причин та наслідків конфлікту шляхом відкриття простору для опису війни шляхом аналізу, синтезу та критичних роздумів з урахуванням історичних та сучасних уявлень про різні форми боротьби з катастрофами війни.

Крім того, журнал відкриває двері для ілюстративного та вичерпного переліку потенційних тем для всіх науковців, який включає: питання зовнішньої політики, оборони, розвідки, воєнних стратегій, нерегулярної війни та зло-

чинності, громадського здоров'я, розробку нових технологій гібридних воєн, безпеки та історії держави, церкви та культури. Ми також відкриті до розгляду етичних питань, аналізу історичних документів, ролі засобів масової інформації та комунікації, залученості цивільного сектору до усвідомлення військових реалій та наслідків війни, ролі міжнародних місій у встановленні фактів, а також ролі міжнародних судів.

Інструкція по подачі пропозицій:

Зацікавлені кандидати повинні надіслати резюме до 500 слів і біографію на одній сторінці не пізніше 01 вересня 2022 року за електронною адресою sip@idi.hr. Спеціальний випуск журналу з прийнятими статтями буде опублікований не пізніше вересня 2023 року.

Мірко Біланджич
Анкіца Маринович

СОЦИОЛОГИЯ И ПРОСТРАНСТВО - Приглашаем авторов на спецвыпуск журнала, посвященный войне на Украине

Осознавая эмоциональный аспект, глобально вызванный войной на Украине, и сочувствуя всем жертвам, мы также осознаем, что причины войны никогда не будут поняты без научных исследований и анализа с различных позиций, военных, геополитических, экономических, социологических, психологических или дипломатических. Мы не поймем трагедию на Украине без изучения исторических архивных документов, современных демографических тенденций, политического контекста, социальной динамики, религии и науки, культуры, образования и технологий. **Исторические уроки, а также современные взгляды на Евразию играют ключевую роль в понимании развития и будущего сообществ и новых поколений.**

Основные предпосылки для нового понимания войны на территории Европы должны основываться на научных знаниях и фактах, которые охватывают и пронизывают текущую военную стратегию, а также политическую и социальную ситуацию. Проблема в том, что документирование войны часто воспринимается как нечто само собой разумеющееся, не уделяя достаточного внимания и места выявлению первопричин конфликтов, которые привели к разрушительным и долгосрочным последствиям. Поэтому война на Украине наглядно показывает, что исходя из известных в современной политике предпосылок можно легко ошибиться в оценке и неверно подойти к решению накопившихся проблем. Иначе таких масштабов военных трагедий в 21 веке и не было бы.

Понимание первичных научных источников и аналитических методов, необходимых для интерпретации и нового понимания, становится предпосылкой для определения многомерности военных катастроф в современных социальных науках. Поэтому мы должны четко указать на научный характер данных, «поступающих с поля боя», «сведений о характере конфликта», а также обнаружить «тайны» военных архивов, способные пролить свет на уничтожение человеческих жизни и разрушение жилых помещений.

Поэтому журнал «Социология и пространство» подчеркивает важность научно-исследовательского подхода в изучении и анализе, в самом широком смысле, социально обусловленных причин и последствий конфликтов, открывая место для описания войны путем анализа, синтеза и критического осмысления с учетом исторических и современных представлений о различных формах преодоления военных бедствий.

Кроме того, журнал открывает иллюстративный и исчерпывающий список потенциальных тем для всех ученых, в том числе: внешняя политика, оборона, разведка, военные стратегии, нерегулярные боевые действия и преступность, общественное здравоохранение, разработка новых технологий гибридной войны, безопасность и государственная и церковная история, и культура. Мы также открыты для этических вопросов, анализа исторических документов, роли СМИ и коммуникаций, участия гражданского сектора в борьбе с войной и ее последствиями, роли международных миссий в установлении фактов и роли международных судов.

Инструкции по представлению:

Заинтересованные кандидаты должны отправить резюме объемом до 500 слов и резюме на одной странице не позднее 1 сентября 2022 года по адресу sip@idi.hr. Специальный выпуск журнала с принятыми статьями будет опубликован не позднее сентября 2023 года.

Анкица Маринович

Мирко Биланджич